СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVI. Ч. 42. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 21. лютого, 1928. VOL. XXXVI. No. 42. Jersey City, N. J., Tuesday, February 21, 1928. THREE CENTS.

ПРОТЕСТИ ПРОТИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ІНТЕРВЕНЦІЇ В НІКАРАГВІ

ГЮЗ ОБОРОНЯЄ ПОЛІТИКУ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ.

ГАВАНА, 18. лютого. — Др. Ґуставо Ґереро, представник Сальвадора на Пан-Американський Конґрес, підняв на повній сесії питанне інтервенції одної американської держави в другій, викликуючи сим дебату над інтервенцією Злучених Держав у Нікараґві.

Ґереро говорив проти Злучених Держав, не згадуючи їх поіменно, але всі се добре розуміли, проти кого він звертається. З ґалерії стали доноситися свисти й псикання.

Йому відповідав іменем Злучених Держав голова американської делеґації Гюз. Він упевняв Конґрес, що Злучені Держави мають тільки найкращі наміри в Нікараґві. По його промові дискусію над сею справою замкнено на тій підставі, що вона взагалі не повинна бути дискутованою на пленум Конґресу.

СЕНАТОР ЗА ЗМІНОЮ ІМІГРАЦІЙНОГО ЗАКОНА.

КОВПЛЕНД КАЖЕ, ЩО ЗАКОН НЕ ПОВИНЕН РОЗРИВАТИ РОДИНИ.

НЮ ЙОРК, 18. лютого. — На зборах товариства „Ґренд Стріт Бойс Асосіейшен" говорив як головний бесідник сенатор др. Ковпленд. У своїй промові висказався він проти богато обмежень іміграційного закона, головно тих, що розривають родини іміґрантів.

Між иншим він сказав:

„У Ню Йорку половина новонароджених дітий походить з родин іміґрантів. Ми з сього горді, бо доміщка рас у Ню Йорку є поважним чинником у зрості сили й добробуту сього міста".

НЕБУВАЛИЙ ЛЕТНИЧИЙ ВИПАДОК.

РОЗІРВАНИЙ БОМБОЮ ЛІТАК, ПАДАЮЧИ, ВБИВАЄ ЛЮДИНУ.

МЕЙКОН, Джорджія, 18 лютого. — На військовім літаку, котрим летіли летуни Стіл та Ешкрефт, вибухла передчасно бомба. Оба летуни згинули сейчас у воздусі, а їх літак пустився стрілою на землю. Літак упав на дорогу, вбиваючи на місци Мерфі, залізничного формана, котрий бачив падаючий літак, але не міг серед натовпу від нього втекти. Кромі того літак покалічив легко кількоро других людей.

Коли літак уже лежав на землі, до нього підбігла справдішна товпа народа. Серед натиску кількоро людий звалили в підвал одного дому; кількоро людий знова покалічилося підчас упадку.

ФОРД ЗАПЕРЕЧУЄ ЗАСТІЙ У СВОЇХ ФАБРИКАХ.

ДІТРОЙТ, Мишиґен, 18. лютого. — Бюро фабрик Форда заперечує, буцімто сі фабрики задержали працю. Бюро каже, що тепер працює шість фабрик Форда всею силою пари та що вони продукують по 800 автомобілів у день.

Одиноку задержку в продукції викликує навчанне нових робітників. Фабрики Форда сподіються випускати в квітни по 2,000 авта в день.

ВЕЛИКИЙ СТРАЙК У ПРАЛЬНЯХ,

30,000 РОБІТНИКІВ ВИХОДИТЬ НА СТРАЙК.

НЮ ЙОРК, 18 лютого. — Великий страйк починається тут у понеділок, о годині 10. рано. Коло 30,000 робітників, що працює по хемічних пральнях, покидає працю, щоби запротестувати проти завзятої конкуренційної боротьби, яку почали злучені в „ланцюхи" пральні.

ЗНОВА ПОСТРІЛЕННЄ ЮНІЙНОГО ПРОВІДНИКА.

ВИЛКСБЕРИ, Па., 19. лютого. — На „Биґ Сема" Ґречіо. провідника майнерів у Питстоні, напали невисліджені люди та постріляли його так тяжко, що він находиться тепер у небезпеці втрати життя.

З огляду на те, що се вже трета жертва внутрішньої боротьби в майнерській юнії, ціла долина ріки Вайоминґу заалярмована.

Ґречіо подав поліції своїх двох напасників, але поліція їх ще не найшла.

ЯК ЗАХОВУЮТЬСЯ ЛЮДИ ПІДЧАС НАПАДУ РОЗБИШАК.

НЮ ЙОРК, 19. лютого. — Місцева поліція дістала нині вістку про цікавий розбишацький напад двох розбійників в околиці Колумбійського університету. З донесення видно було, як мало є правди в думці, що, мовляв, усі жінки заховуються підчас нападу однаково.

Одна женщина, 78-літна старуха, дерлася з розбишакою, стараючися не дати йому своїх гроший. Її дочка, вправна шпитальна послугачка, стала розмовляти з розбишакою, стараючися навернути його на правдиву дорогу. Одна жінка старалася промовити йому до чести. Ще одна вдавала, що вона спить, поки розбійники не відійшли, а одна справді спала твердим сном.

55 ПОКОЇВ ДЛЯ МОНАРХА АФҐАНІСТАНУ.

БЕРЛІН, 17. лютого. — Король і королева Афґаністану, що обїзджають европейські краї і задумують звідати і большевицьку Росію, прибудуть рівнож і до Берліна. Для короля призначено 55 покоїв в одній з найкращих палат. Для служби і тих, що йому товаришать призначено окремі того інші будинки. Рівнож проголошено повно принять в честь гостя. Виходить, що всі держави навипередки витають азійського монарха як найбіль урочисто, а все задля політичного інтересу.

БУДЖЕТ КАНАДИ ВИМАГАЄ $373,796,856.

Міністер фінансів предложив 9 лютого в парляменті в Оттаві начерк буджету на 1928-29 рік. Сума буджету виносить $373,796,856. Сума буджету є $7,725,542 більша від буджету теперішнього фіскального року. Самий процент від публичного довгу обчислюється на $125,522,862. На зворот довгів призначено $55,505,650. Дальший великий видаток є на пенсії — $40,426,352. Департамент почт вимагає для себе $33,312,109, на зелізниці і канали потрібно $20,263,500, з того на будову зелізниці до Ґодсонського заливу $6,500,000. В буджеті є призначені суми на удержання дипльоматичних представництв Канади: в Парижі $75,000, в Токіо — $50,000.

ХОЧУТЬ ДІСТАТИ ЧАСТИНУ АЛЯСКИ.

Сойм провінції Брітіш Коломбія ухвалив резолюцію, якою взиває домініяльне правительство, щоби воно зачало переговори зі Злученими Державами в справі купна так званої алясканської „ручки від пательні", куска землі при березі північної Брітіш Коломбії, через який замикається доступ до тої части провінції.

ЗИСК МАНІТОБИ З ЛІКЕРІВ ЗА 8 МІСЯЦІВ.

За вісім місяців, від кінця квітня 1927 до кінця грудня, манітобська лікерова комісія мала чистого доходу 836,000 долярів. Є це послідні зиски, які підуть на поділ між провінцію і муніціпали, бо від 1. січня усі доходи будуть вже йти до каси провінції; за те муніціпалам буде зменшений додатковий податок.

СМЕРТЬ ЧОРТКІВСЬКОГО ШОЙСЕКА.

Дня 5. січня помер в Чорткові старий Жид, Шмуль, званий „Шойсек" (мовчаливий). Сей Жид прибув перед 30 роками з Люблина до Чорткова до тодішнього рабіна, щоби висповідатися з одної родинної трагедії. Рабін порадив йому „мовчати" і тому старий Шмуль 30 літ не промовив до нікого ані слова. Він жив у руїнах бувшої рабінської палати, де й умер.

ПРОТЕСТ НІМЕЦЬКИХ ГРОМАДСЬКИХ ДІЯЧІВ ПРОТИ ОКУПАЦІЇ БЕСАРАБІЇ.

З нагоди десятиліття окупації Бесарабії делеґація німецьких громадських діячів явилася у румунського посла в Берліні з вимогою самовизначення для Бесарабії. Посол Нано різко відхилив протест, зазначивши, що то справа не німецька. Після заяви делеґатів, що вони турбуються миром в Европі, а не румунськими справами, посол попросив їх вийти.

Делеґація складалася з предсідателя Ліґи охорони прав людини, представника жіночої Ліґи мира та свободи, та представника Міжнародного Комітету Робітничої Допомоги.

ТАЙНА ПЕРЕДІСТОРИЧНИХ РОЗКОПОК.

Зразки передісторичної старовини у Франції у селі Ґльозель, що від пів року схвилювали всіх археольоґів світа, посварили між собою найбільших фахівців і вічно є ще предметом дискусій, чи вони автентичні чи фальшовані, дістають такий останній коментар. Англійський суд засудив на 12 місяців вязниці антикваря Ґутнера Роджерса за цілу низку фальшувань. Заки Роджерс сів у чотирох стінах, він заявив представникові „Дейлі Нюс", що він є автором усіх передісторичних розкопок, найдених у Ґльозелі. Він просиджував місяцями в лондонськім музею і там робив копії рисунків і надписів із старих памяток. Потім він сфабрикував старі предмети і вкрив їх надписами, а ввійшовши у порозуміння з одним селянином у Ґльозель, казав їх закопати на кілька літ у землю, щоби на них заробити. Він рішив перенести свою „діяльність" до Франції від тої хвилини, коли йому вдалось там продати за 1500 фунтів підроблений ним лист Шекспіра одному великому знавцеві. Роджерс називає себе „першорядним містифікатором". Можна уявити собі, скільки він продав старовини звичайним ляїкам у своїй крамниці, коли він має такий талант! Французьким археольоґам, які впевняли, що розкопки в Ґльозелі автентичні, не лишається нічого іншого як домагатись, щоби Роджерсові дозволили показати, як він їх фабрикує.

ПРАВОСЛАВЄ В ПОЛЬЩІ.

Польські ґазети доносять, що населення громад Корчин і Розджалів, сокальського повіту, (3,000 душ) перейшло з греко-католицького обряду на православє. Зміну обряду переревів о. Пантелеймон, парох православної церкви у Львові. Він і відправив перше богослуження по православному обряду в сих селах. Перехід на православє є наслідком протиукраїнської політики двох епископів і клерикальної партії Ухо (Українська Христіянська Орґанізація).

ПОЧАТОК ВИБОРЧИХ РЕПРЕСІЙ.

Про те, що в Польщі зближаються баденівські вибори, свідчать щораз більше нові факти арештовань немилих урядові кандидатів на послів, залякувань українських виборців арештами, перешкоджувань свобідній вимін думок, розвязуванням зборів і нарад.

В Острозі, на Волині, арештовано Антона Жука в часі передвиборчого віча, де він виголошував кандидатську промову.

В Білокриниці, кремянецького повіту, поліція арештувала 15. січня Сятковського підчас передвиборчої наради. Його відставлено до староства в Кремянци.

В Бродах у Александра Висоцького, кандидата на посла, перевела поліція в часі його неприсутности ревізію, в часі якої забрано всю його переписку, виборчі відозви й взагалі всі папери.

А такі і тим подібні відомости надходять зі всіх сторін краю.

КОРОЛІВСЬКА ОСВІТА.

Мадярський публіцист Весі може бути гордий на те, що перший подав світові до відома один чудовий фраґмент розмови афґаністанського короля з папою. Послухайте: король: „Скільки жінок має Ваша Святість?" Папа зовсім поважно: „Я не маю жінок". Король з недовірям морщить брови: „Ані одної?" „Ні, ніодної". Король зітхає глибоко і з тоном спочування: „Це мусить бути страшенне важко жити без жінки". Папа поправляє окуляри і стає трохи нервовий. Король Афґаністану поринає в задуму, а потім живо питається: „А якже-ж є із справою наслідника престолу?" Йому розяснюють, але він з недовірям киває головою і так покидає Ватикан. Є ще щасливі королі на світі, які можуть вибиратись у відвідини до інших володарів, не знаючи нічогісінько про їх царство та особу! Можна уявити собі, які запити ставитиме афґаністанський король у Берлінії.

КІНОФІКАЦІЯ ШКОЛИ.

Наркомос визнав за потрібне вжити негайних заходів до кінофікації школи. Треба заснувати фонд наукових фільмів для дітей і підлітків, для чого до виробничого пляну ВУФКУ треба включити певну кількість культурно-освітних фільм. Порушено справу про орґанізацію спеціяльних кінотеатрів для демонстрування культурно-освітних фільм для дітей, молоді і дорослих.

ПІДВИСЩЕННЯ ПЛАТНІ ПОСЛАМ В МАНІТОБІ.

Послам до сойму Манітоби має бути сего року піднесена платня о 500 долярів, так що будуть тепер дістават $2,000 на рік. Додатковий буджет, внесений в соймі 8 лютого, включає суму на покриття сего нового видатку.

УРЯД СПИНЮЄ ЛОКАВТ 800,000 РОБІТНИКІВ

ПІДНОСИТЬ ЗАРОБІТНЮ ПЛАТНЮ І ЗМУШУЄ РОБІТНИКІВ І КАПІТАЛІСТІВ ДО ТИМЧАСОВОЇ ЗГОДИ. ДАЛЬША КРІЗА НЕМИНУЧА.

БЕРЛІН, 19. лютого. — Німецький уряд опинився в дуже скрутному положенню з приводу домагання металевих робітників підвисщення заробітньої платні 25,000 робітників відмовилося вже працювати за давню платню, а промисловці заявили, що вже сеї середи звільнять 800,000 робітників.

Щоби відвернути крізу в індустрії, міністер праці Бравнс видасть завтра зарядженне з рамени уряду, яким підвисшує заробітню платню робітникам о 5 фенігів на годину і змушує робітників і капіталістів оту підвишку приняти.

Таке зарядженне не припаде до вподоби ні робітникам ні капіталістам, але як одні так другі, згідно з умовою, будуть мусіли на разі це приняти.

Та як би не було, отсе зарядженне має тільки тимчасовий характер. В місяцю квітні вийдуть контракти, що обіймають 3,000,000 робітників, які будуть домагатися підвисшення платні. Промисловці вже тепер заявляють, що не може бути про те ніякої мови. Індустрія переживає важку крізу. А все через дуже дорогий кредит та через репарації.

БЕНЕШ ЗА ПОШИРЕННЄМ ЛЬОКАРНА.

ПРОТИ ЗБІЛЬЩЕННЯ ЗБРОЄНЬ. ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПЕРЕД РОЗОРУЖЕННЄМ.

ПАРИЖ, 19. лютого. — В половині марта відбудеться засіданне Ради Ліґи Націй, а до сього часу буде працювати в Женеві Комісія Забезпечень, на чолі якої стоїть чехословацький міністер закордонних справ Бенеш. Комісія працює над тим, як облегшити роботу Ліґи Націй в справі розоруження і є тої думки, що дорога до загального розброєння йде через Льокарно. Коли всі держави позаключують між собою подібні Льокарна, то це улегшить справу загального розброєння. Заки та справа буде остаточно вирішена, повинні всі держави здержатися від дальшого зброєння. Така думка Бенеша і в такій формі готова вона виринути на найблищій сесії Ради Ліґи Націй. Франція заявляється за такою пропозицією, а противиться їй на разі Англія з огляду на зброєння з боку Америки. Розбудова фльоти з боку Америки змушує і Анґлію до дальших зброєнь. Так вона себе виправдує.

ЗАЛІЗНИЦЕЮ ЧЕРЕЗ ПУСТИНЮ САГАРУ,

ПРИЗНАЧУЮТЬ 12. МІЛІОНІВ ФРАНКІВ НА РОЗГЛЯД ОТСЕГО ПРОЄКТУ.

ПАРИЖ, 19. лютого. — Франція береться на серіо до здійснення фантастичного пляну, а це будови залізниці через пустиню в Африці. От така залізниця буде мати для неї величезне економічне і стратеґічне значінне, бо буде лучити всі французькі кольонії. Найбільшу трудність справляє брак води.

Уряд призначив вже 12,000,000 франків на остаточні досліди над цею справою. Через те проект ввійшов в поважну стадію. Німеччина і Англія дуже заінтересувалися цим проектом і готові стати до спільної праці. Німці достарчали би головно залізничих матеріялів і в той спосіб сплатилиб лекше репарації. Анґлія знова найблища сусідка Франції в Африці і вже з того титулу заінтересована в тім епохальнім ділі.

ЯКИЖ СПОСОБОМ МОЖНА ОКАЗАТИ ПРАВДУ,

У СОВІТІВ — ТІЛЬКИ В ГУМОРИСТИЧНИХ ГАЗЕТАХ.

МОСКВА, 16. лютого. — Нюйорський кореспондент з Москви подає відомости про „залізну цензуру", яка панує на всій совітській території і яка цензурує все, що доходить до совітів з широкого світа. Совітські горожани не можуть тому мати правдивого образу що до цего, що діється в світі. Вони не знають навіть, що діється з ними самими. Але є одна дорога, якою поширюються відомости. А це гумористичні часописи. Отті мають таку свободу, якої може не мають навіть в других краях. Через гумористичні часописи можна перепачкувати всі політичні справи. З них можна довідатися про дійсну правду і дійсні відносини, серед яких доводиться жити населенню, бо серед сміху, сатири і іронії пробиваються слези, нужда і неволя.

БЕРЛІНЦІ ТАНЦЮЮТЬ.

100 БАЛІВ В ОДНІМ ТИЖНІ.

БЕРЛІН, 16. лютого. — Мимо програної війни і важкої економічної крізи, яку довелося Німцям переживати по війні і яка їх не опускає і досі — Німці веселі. А Берлінців обхопив карнаваловий шал. Навіть парлямент перериває свої наради з приводу закінчення карнавалу. Берлін має найбільше танцюючих галь зі всіх міст на світі. Тому не диво, що там могло відбутися на протязі останніх трох тижнів 100 великих балів, а сотки поменших. В берлінських галях може танцювати до 7,000 людей. Вже з того можна пізнати, що це за кольосальні будівлі.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES		ПЕРЕДПЛАТА	
Three cents a copy		Поодиноке число три центи	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Ситі і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Телефон „Свободи" 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза. 1838 Montgomery.
Address: „SVOBODA" P. O. BOX 346 JERSEY CITY N. J.

РОБОТА ПРОТИ ГОРОЖАНСТВА

Всі майже американські ґазети, що виходять неанґлійськими мовами, підносять час від часу вагу американського горожанства.

Вони показують своїм читачам, що людина, яка зажила в сьому краю, має обовязок супроти нього стати повноправним учасником його політики. Вони вказують, що всякий житель краю має взяти на себе відвічальність за політичні події через участь у політичному життю.

Навіть коли така ґазета виразно про се не згадує, то все таки вона веде за американським горожанством мовчаливу аґітацію, коли вона розглядає ріжні прояви публичного життя краю.

Ріжні американські публичні чинники помагають у сій праці так званих „чужинецьких" ґазет. Робітничі юнії, суди, школи, театр і фільм, — все те робить несвідомо мовчаливу аґітацію за американським горожанством.

Проти сих чинників виступають другі, які здержують імiґрантів від набування американського горожанства. Сюди треба зачислити американську брукову пресу, що замісць поважного трактовання поважних публичних питань дає читачеви тільки образки, розводові скандали та сензаційні вбийства. Сюди треба зачислити всяку несправедливість, зроблену хотячи чи не хотячи американським урядом. Сюди треба зачислити такі події, як ґанменство приватних сторожів у страйковім углевім окрузі та безчинність уряду.

Послідними часами стали попадати в ґазети вістки про ще одну акцію проти набування горожанства імiґрантами. Ся акція, на диво, походить якраз від тих чинників, які повинні бути зацікавлені в поширюванню ідеї горожанства серед імiґрантів. Се вістки про горожанські екзамінації. Пишуть ґазети, що імiґрантам, які просять о горожанські папери, завдають не питання, а всякі „гачки". Питали, примiром: Що діється з козою, як їй мине сім літ? Яку парасолю носить анґлійський король, як дощ паде? Як треба назвати дитину, що зїла свого батька й матір? Яка ріжниця між польським конем а американським? Як називається найвисший закон краю? І таке инше. Бували случаї, що як аплікант не вдав відповісти сейчас на завдане йому питанне так, як сього ждав екзамінатор, то аплікaнта відкидали.

Не треба й додавати, що того рода робота урядових екзамінаторів може мати тільки один наслідок: відстрашити імiґрантів від вибирання горожанських паперів. Через те уряд добре зробивби, колиб сьому в якийсь спосіб зарадив та зробив сього рода „ловленне" кандидатів неможливим.

СОВІТИ РАТУЮТЬСЯ З ФІНАНСОВОЇ КРІЗИ КОШТОМ УКРАЇНИ

Большевики, як то предбачала опозиція (Троцький, Зіновєв і Ко.), переживають тепер грошеву скруту. На 1927/1928 рік ухвалено пятиміліярдовий бюджет, а грошей на покриття його нема. Збідніле населення не може платити високих податків, фабрики зменьшили продукцію, а робітники вимагають підвисшення платні. Зовнішніх позичок затягнути годі, а експорт хліба змалів. Нема отже фондів для закупна сирівців (бавовни, то що) та машин.

Через те доводиться большевикам перекреслити плян пятилітньої відбудови своєї промивловости, а старатися лише о те, щоби промисловість утримати на височині минулого року. Але й на це потрібні гроші і то не малі. Як же їх здобути?

Перш за все большевики стараються збільшити експорт хліба та других продуктів сільського господарства, а далі дерева, нафти, вугілля, руди. На Україні пущено в рух увесь партійний та адміністративний апарат, щоби спонукати селян до здачі державі хліба. Призначено особливі комісії, які мають „впливати" на кооперацію та на инші заготовчі органи. Під загрозою кар та судів стягають збіжжа на ссипні пункти.

Не довіряючи харковському урядови, висилає Москва своїх людей на місця, а Москалі не церемоняться. Через те повстала суматоха, що тільки більше впливає на селян, щоби хліба не давати. Прислали вже з Москви на село і мануфактуру і залізних виробів. Та кооперація не має грошей, щоби це все закупити, а по тім по силах перепродувати чи на хліб обміняти. Треба давати кооперації кредити. Отже знову потрібні гроші, а конто заготовки хліба вже й без того обтяжене не малою сумою (226 міліонів карбованців).

Вирішено також збільшити експорт дерева і то не з російських лісів (району Вологди-Вятки), положених далеко від західних кордонів, а з білоруських. Великі ділянки білоруських лісів уже віддані німецьким капіталістам на експльоатацію.

З нафтою, вугіллям і рудами большевики набиваються всюди, офіруючи їх по низьких цінах. Заходи ці не дають одначе моментального ефекту, а грошеву скруту треба тепер і то негайно облегчити, бо дальше обезцінення рубля неминуче. Вже тепер доляр коштує неофіційно 3 карбованці, — по офіційному курсі (1 дол. — 2 карбованці). Жадних більших торгових оборотів, крім фіктивних, нема. Взялися до переведення внутрішних позичок і в цім напрямку виявляють такий темп, якого ще жадна держава не бачила. Не встигли вони з великим накладом сил та енергії закінчити реалізацію позички індустріялізації на 200 міліонів карбованців, як уже розписана нова селянська позичка на 100 міліонів карбованців. Коли перша була з видачами премій, то вже друга позичка розписана на таких умовах, які саму позичку роблять невигідною. Ця позичка затверджена на три роки при 13%. Крім того 10% з підписаної суми йде до місцевого буджету округ, які цю суму збирають. Коли зарахувати ще 2% на видатки звязані з реалізацією самої позички, то вийде, що большевики замісць 100 міліонів карбованців дістануть лише 75 міліонів. На таких умовах ще жадний уряд позичок не затягав, хиба сумної слави турецький султан Абдул-Гамід. Це показує, що фінансова кріза в СРСР дуже гостра.

Після цієї селянської позички проектується ще одна на суму 200 міл. карбованців і розуміється на ще гірших для держави умовах. Скоро дійде до того, що позичка, яку затягатимуть большевики, не даватиме жадного ефекту. Кінець кінцем гроші дасть державна друкарня, а через збільшення маси паперових грошей без належного покриття виникне девалюація, обезцінення рубля, а це знову спричинить гостру катастрофу.

В цілій цій крізі, що тепер розвивається в Совдепії, нас найбільше цікавить те, як вона відбивається на господарстві України. І ось ми бачимо, що всі заходи санувати фінанси та господарство СРСР кінець кінцем переводяться коштом України.

Експльоатація України в цілях удержання большевицького режіму набрала вже таких розмірів, яких жадна друга держава-метрополія в Европі не виявляє навіть зглядом своїх кольоній.

Перш за все робиться це шляхом вивозу з України збіжжа та сирівців. По пляну на 1927/28 рік Україна має дати для потреб Московщини 250 міліонів пудів збіжжа по усталених, твердих цінах. Ціни ці складають, як показують статистичні таблиці Харківського Статистичного Управління, лише 37—40% до цін на світовому збіжевому ринку. Так само низькі ціни встановлені що до инших продуктів сільського господарства. Руду та вугілля може забирати Московщина з України за дурно, бо-ж природні багацтва України, на підставі закону про соціялізацію, перейшли у власність російського центру.

Україна стала базою експорту як для Московщини так і для закордону, але взамін не дістає нічого. Активний білянс зовнішньої торговлі України служить Московщині фондом, яким вона покриває закупки машин та сирівців для своїх фабрик. Про те, що державний буджет України складають так, що Україна має лише давати, а нічого не діставати, писалося вже не раз. Хочемо підкреслити ще ті заходи, що є зовсім свіжої дати і яких перед тим на Україні не зважилися заводити. Це нові форми оподаткування українського населення. По щойно виданому закону про самооподаткування, який навіть не означує норми податку, має українське населення зложити на державні потреби 100—150 міліонів карбованців. Крім того, заведено по містах збирання 10% з ріжних зборів (театру, кіно, податку за помешкання, банковських рахунків і т. д.), що дасть ще яких 20—30 міліонів карбованців прибутку. З одного тільки міста Харкова буде зібрано в такий спосіб 1 міліон золотих карбованців. Прибутковий податок, який в Московщині, як заявив комісар фінансів Брюханов, має бути скасований, залишається на Україні далі.

По буджету мала дати Україна до „союзної" каси 963 міліонів золотих карбованців титулом податків. А тепер після видання нових податкових законів сума ця дійде до 1,200 міліонів рублів. Та збільшуючи податковий тягар України, Московщина ані думає про збільшення асиґнувань на культурні, господарські чи инші потреби України. Тому не диво, що на народню освіту на всій Радянській Україні витрачається менше коштів, як в одній московській ґубернії. Україна з населенням в 29 міліонів душ, витрачає на освіту 108 міліонів карбованців, а московська ґубернія, що має населення у вісім раз меньше (3,600,000 душ) витрачає 126 міліонів золотих карбованців на народню освіту.

Таксамо й що до асиґновок на капітальне будівництво, Московщина послідовно неґує інтереси української промисловости. Так наприклад, на засіданню Всесоюзної Ради Народнього Господарства в Москві з дня 10 січня цього року, на прохання харківського уряду, щоби затвердити асиґновки на капітальне будівництво, ухвалено в асиґновках відмовити „за браком грошей", а лише „дозволено" на потреби промисловости уживати місцеві кошти, коли Україна їх має.

Ось так Московщина коштом України рятує себе від фінансового та господарського краху. Під анонімною фірмою СРСР переводиться нечувана експльоатація України на користь Росії. Ніби то даючи українському народови можність будувати свою культуру, Московщина все тісніше затягає на його шиї ярмо економічного рабства. Український робітник бачить тепер наглядно, що тільки національне визволення, створення своєї власної держави, це шлях до економічного його визволення.

Цього не сміють забувати всі ті, що орієнтуються на большевицьке національне культуртреґерство.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Д. Ф., Ню Йорк, Н. Й. — Ваші уваги, звернені проти д-ра Ц. і його ґазети з приводу концерту п. Крушельницької, будуть поміщені, але мусите згодитися на підпис свого імени.

П. Бабяк, Шикаго, Ілл. — Коли не було поміщене, значить ми не одержали Вашого письма. Бо тут не було ніякої причини, щоби відмовити проголошенню. Пришліть новий спис, бо тамтой певно десь затратився в дорозі.

А. Ш., Куртиз Бей, Мд. — Про ту справу можете згадати коротко, коли будете писали про більше справ. Бож кромі священика і церкви є ще багато других цікавих справ.

І. М., Шикаго, Ілл. — Чи Ви здаєте собі справу з того, що значить вимагати від Рідної Школи осібних посвідок для кождого жертводавця? При такій роботі треба би тримати на ті і подібні справи стільки урядовців, що поїлиб всі жертви. От тому саме централізують всі збірки в краю і тут в Америці, щоби заощадити коштів і труду, а Ви їх своїм поступом тільки збільшаєте. Зробили Ви добру роботу, але зле поступили, коли на власну руку висилали і такі домагання ставили.

Н. З., Ню Йорк, Н. Й. — Тим разом голос не буде поміщений, бо повторюєте те, що вже писали.

П. Л. Клівленд, О. — В такій формі як подали, помістити не можемо. В таких справах не можна видавати осуду. Це належить до суду.

Н. Д. В., Ню Йорк, Н. Й. — Про ті справи ми вже писали в передовицях.

С. М., Шикаго, Ілл. — В такій формі як подано, містити не можна. Чи думаєте, що виплатиться вести полеміку з хорими на голову людьми?

СПРОСТОВАННЯ.

В числі 22 „Свободи" між жертвами Січи ім. К. Трильовського пропущено коляду гром. Миколи Гуля в сумі $5.

Витинки з ґазет надіслали: И. Кознарський з Филаделфії; П. Шульган з Бриджпорт, Конн.; В. Загібайло з Фреквил, Па.; И. Катулька з Плейнс, Па.; Петро Сасс з Вілмінґтон, Дел.

В. Кедровський.

1917 РІК.

(40)

На заклик жертвувати на національний Фонд відкликнулася вся Україна і майже усі земства та значна скількість міських самоврядувань зробили асиґновання для матеріяльної підтримки Центральної Ради.

Остаточно провалившися в боротьбі, такби мовити, „общественностю", Росіяне більш інтензивно стали вести ту-ж боротьбу, користуючись місцевими органами центральної всеросійської влади, що з царських перемінили свої шильди на революційні, остаючись тими-ж по завданню і внутрішній ідеольоґії як і дореволюційні. Тому цілком природно, що центр такої боротьби на Україні мусів бути в бувшому Ґенерал-Ґубернаторстві Південно-Західного краю, себто в руках командуючого військами Київської Військової Округи, нового генерал-губернатора, російського соціяліста-революціонера, полковника К. Оберучева.

Отже усе формальне і навіть ідейне керування такою боротьбою перейшло до командуючого Київською Військовою Округою та його політичного комісаря, українського ренеґата, що прилюдно заявляв про своє ренеґатство, запобігаючи ласки Москалів, російського соціял-демократа Кірієнка.

[illegible] такої боротьби округи з українством було стягнення до околиць Київа ріжних козацьких полків і розташування в самому Київі Кирасирського Полка імени вдови-цариці Марії, відомого своєю ненавистю до революції і вірного „Царю і Отечеству". В той же час висилка на фронт з Київа одинокого реґулярного там українського полка ім. Богдана Хмельницького і розстріл його кирасирами в Київі на посту Волинському був реальний крок до подавлення українського сепаратизму.

Часи кривавої боротьби України за своє визволення почалися тою невинною кровю.

Розкрилась ще одна крівава сторінка української визвольної боротьби, а за нею пенулись десятки, тисячки, десятки тисяч таких сторінок, і невідомо, коли вони будуть перейдені українським народом.

Невідомо, коли ще раз залунають пісні визволеного українського народу. А залунають, щоби вже ніколи не вмірати.

Кінець першої частини.

ЧАСТИНА ДРУГА.

I.

ПЕРШІ ДНІ ПРАЦІ ГЕНЕРАЛЬНОГО КОМІТЕТУ ПО ДРУГОМУ ВІЙСЬКОВОМУ ЗІЗДІ.

Перше засідання Всеукраїнського Військового Ґенерального Комітету по другім Військовім Зїзді. Розподіл праці серед членів Комітету. Колеґіяльність праці Ґенерального Комітету. Відсутність партійного поділу між членами. Українізація армії, а збереження боєздатности російської армії.

Роботи другого Всеукраїнського Військового Зїзду закінчилися. Делеґати на Зїзд виїхали з Київа до своїх військових частий. В Київі залишилися лише вибрані члени Ґенерального Комітету та Всеукраїнської Ради Військових Депутатів. Члени цих двох інституцій одночасно увійшли в склад депутатів Української Центральної Ради. Таким чином завершено повне обєднання всіх верств населення України в українськім революційнім парляменті — Центральній Раді.

* * *

Завтра перше засідання перевибраного та поповненого новими членами Ґенерального Комітету. Я в числі нових.

Якесь дивне почуття переживав я тоді, яке правдиво змалювати та зрозуміти до останнього дня не годен. З одної сторони було величезне моральне задоволення, що я находжусь в числі тих небагатьох вибранців, яким випала висока честь репрезентувати українське воïцтво, виявляти та виконувати його волю, вливати розбурхане море національного руху серед воïцтва в певні береги, щоби з хаосу його бурхливого прояву творити певні закінчені форми.

Піднесені ним ідеї, домагання, прагнення з ріжнородних форм перетворювати в однонаціональну, в однопляновy форму. Одночасно треба боротися з тими проявами, що шкодять завданням, які поставив зїзд. В той же самий час розвивати, коли вони слабі, пробуджувати, коли вони сплять, усі ті фактори, що сприяють поставленому нам завданню — творення української військової сили.

З другої сторони, ведучи таку внутрішню роботу в українських національних лавах, треба протиставити нападови ворогів на наш військовий рух. Треба було витворити проти них одноцільний, незломний національно-військовий фронт єдиної волі, єдиної сили й однодушних домагань. Це потрібно було, щоби наші вороги не прорвали національного фронту українського воïцтва, що саме тепер мобілізувався та формувався. Для цього треба було зібрати всі сили, сконцентрувати й націлити їх так, щоби у відповідну хвилю попередити атаку своїх ворогів і самим заатакувати їх.

Перед нами стояли завдання практичної роботи такі великі, такі виходячі з рамок усього звичайного, що вони вимальовувалися тоді лише в загальних рисах. Ясною була лише певна, точно сформулована мета, до якої ми мусіли прагнути. Але шляхи?...

Відчуваєш, які у тебе слабі, невеликі сили, порівнюючи з тою стихією розбурханого моря національної боротьби в армії, що чим далі тим більше хвилюється. Також і буря з ворожого берега все зростає та зростає.

Охоплює хвилинами страх за свої слабі сили, невеликі знання й повний брак потрібної практики біля стерна такого велетенського завдання. Часами клянеш себе, що так необачно згодився взятися за таку величезну працю.

Страшно робиться, коли подумаєш, що не виконаєш того, за що взявся й тим загубиш справу, обдуриш надії тих, хто довірив тобі таку відповідальну працю. Цілком свідомий того, що в разі невдачі, все одно, з яких причин, доведеться випити гірку чашу, коли як останній блазен, з погордою, лайкою й насмішками будеш затравлений усіма. Чим вище, тим холодніше, тим страшніше й тяжше падати. Ами-ж, жменька членів Ґенерального Комітету, були поставлені на найвисший щабель українського військового руху.

Нарешті женеш всі сумні думки й хвилеву зневіру, що може довести до розпуки...

* * *

Тяжка була ніч. Немов би завтра рано мав переступити якийсь невідомий Рубікон нового життя. В такі часи переживаєш наново все своє життя до останнього дня. В голові проносяться окремі епізоди та картини життя з самого раннього дитинства. Одні пролітають в мозку, як метеор, а инші затримуються надовше та розростаються в ретроспективну панораму.

Останніми були епізоди, що тісно звязані з національною свідомостю, з національним життям. Проходили одна за одною картинки дитинства, коли з своїми товаришами „воював" на валах старої запорожської фортеці. Підземними ходами робив вилазки й несподівано нападав на бусурмен, на Москалів, Поляків та инших ворогів. То на „баскому коні" з очерета, чи лозини, басував перед „лавами свого запорожського війська". Пізніше знову промайнули в голові картинки, коли ловив рибу на Дніпрі з стодвайцятилітнім останнім запорожцем Бондарем. Лише в цю ніч я зрозумів значіння тих безконечних леґенд та оповідань про ріжні запорожські скарби, що зариті в землях Запоріжжя з ріжними заклинаннями та призначенням вичікування певних подій з національного життя України, які розповідав мені Бондар.

Ставали передомною картини юнацького життя, коли я ходив з довгим „щупом" та заступом на землях свого діда, над Інгулом, та шукав заритi запорожські скарби в ріжних „прикметних" містах. Скарбів, що шукав, не найшов, але найшов найдорожший, найцінніший скарб — національну свідомість та жагучу любов до своєї батьківщини, любов і пошану до діл та тіней забутих предків".

(Далі буде).

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая, від. 106, повідомляє, що звичайний мітінґ відбудесь в год. 1.30 пополудни в неділю, дня 26. лютого, в гали парохіяльній при Оклей і Райс ул. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься усіх членів явитись на мітінґ. Кождий довгуючий член має виповнити свої залеглости, бо в противнім разі буде виключений. Члени, котрі ще не зложили на Сиротинець, повинні в сім місяци зложити. — Никита Гурей, предс.; Ваня Гриньків, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє членів, що збори місячні відбудуться в 2-ій годині пополудни, дня 26. лютого, в гали церковній, 47 Говр Еве. Кождий член має явитись на збори, а довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости. Котрий член ще нічого не зложив на Сиротинець, має постаратись на тих зборах зложити. — М. Придан, предс.; М. Табачук, секр.

НЮ АЛЕКСАНДРІЯ, ПА. Бр. св. Петра і Павла, від. 82, повідомляє своїх членів, що спеціяльний мітінґ відбудеться дня 25. лютого, в 6-ій год. вечером, в парохіяльній гали. Неявившийся член заплатить кари 1 дол., а урядник 2 дол. — Теодор [illegible], секретар.

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

НЮ ЙОРК.

Заходи коло зорганізовання спільного Шевченківського обходу.

Кілька днів тому назад гр. Степан Дембіцький подав був у Свободі думку, щоби нюйорські Українці відсвяткували спільно річницю смерти Тараса Шевченка, скориставши при тому з побуту славної української співачки Сальомеї Крушельницької в Америці.

В день-два опісля взяв на себе ініціятиву скликання таких нарад гр. Володимир Кніґиницький. Ходили чутки, що Сальомея Крушельницька радо згодилася на сю думку, якщо нюйорські Українці справді потрафлять обеднатися без огляду на партії та згодяться призначити прихід на відповідну патріотичну ціль, подану Сальомеєю Крушельницькою.

Здавалося, що справа станула відразу на добру дорогу, та що сим разом ніхто не важиться підчеркувати політичні ріжниці, коли ходить о спільну народну ціль.

Дня 17. лютого зібралися наради представників нюйорських товариств. Прибули представники 26 товариств.

Стали вибирати президію зборів. Ґрупа Народного Дому ставить на предсідателя гр. Гузара, а на секретаря п. Боднарчука. Хоча се виразно партійні люди, зібрані не противилися сьому. Видно, в них панував дух обеднання.

Пішла дебата за те, на що повернути прихід з концерту. Погодилися остаточно на пропозицію гр. Гриника, щоби післати прихід на дім для українських інвалідів у Львові.

Стали вкладати програму концерту. Гр. Близнак в імени Січовиків заявив, що він уже зарезервував салю на сей концерт у школі Стайвесент Гайскул. Всі згодилися на сю салю. Усталено далі ціну вступу. Приступили до вибору бесідника. Ґрупа Народного Дому ставить внесення, що говорити повинен їх бесідник, др. Льонгин Цегельський, професор презбитеріянської семинарії в Блумфілді.

Пан Лазута заявляє, що др. Цегельський є найліпший бесідник межи Українцями в Ню Йорку і цілій Америці.

Гр. Близнак заявляється проти ставлення партійних бесідників; коли ґрупа Народного Дому обстоює при кандидатурі д-ра Цегельського, то товариства, які пірвали з Народним Домом, поставлять теж речника своєї ґрупи та будуть добиватися, щоби говорили представники всіх ґруп. Другі делеґати теж виступають за тим, щоби з огляду на таке велике свято встановити одного бесідника, але без партійної марки.

Гр. Ковердович ставить внесок, щоби для спокою встановити одного бесідника, а саме гр. В. Кніґиницького, наскрізь безпартійну особу. Збори принимають сю пропозицію через аклямацію. Здавалося, що все полагоджено. Але тоді встає один „оборонець" та ще раз завертає кандидатуру д-ра Цегельського.

Ґрупа Народного Дому опирається при своїм кандидаті, і ніяк не хоче від сього відступити. За нею стають делеґати двох маленьких товариств „оборонців" та представники греко-католицького парафіяльного товариства. Збори розбиваються менче-більше на половину. Ніякі переконування не помагають. Остаточно товариства, що з Народним Домом не зносяться, бачать, що другу ґрупу до найменчого уступства не наклонять; гр. Близнак заявляє, що товариства, які пірвали з Народним Домом, не підуть на концерт, на якому буде виступати др. Цегельський, та відходять зі салі. За ним виходить половина делеґатів.

Гр. Гриник заявляє в імени виходячих: „З болем серця покидаю збори. Виходжу не тому, що іґнорую свято, але примушує мене покинути сі збори ваша вузка партійність. Най тепер знає нюйорське громадянство, хто не дає нам обеднатися навіть для такої справи як свято памяти найбільшого нашого ґенія".

Гр. Ляхович заявив, що мимо сього память нашого ґенія на своїй урочистости не потерпить, і свято відбудеться величнo й урочисто.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

А ВСЕ ЧЕРЕЗ ЯЗИКИ.

Приглядаюся нашому громадянському життю і завважую, що богато коїться в нас лиха головно через язики. Люде дуже часто ворогують між собою не задля якихсь поважних причин, а тільки через лихі язики. І не то люде, а цілі орґанізації воюють між собою не задля якихсь принципів, а головно завдяки кільком одиницям, які пускають в світ всілякі сплетні та ділять людей і орґанізації. За такими дрібними сварками, сплетнями і нісенітницями ми тратимо з очей важні справи, затрачуємо поволи розуміння загально-народнього інтересу, бо лучимо той інтерес з інтересами, джабами чи амбіціями поодиноких осіб.

Маємо уразу до якоїсь особи, предсідателя чи секретаря якоїсь орґанізації, і це вже для нас достаточне, щоби нищити цілу орґанізацію. І який тільки язик нам що донесе проти орґанізації, ґазети чи тих осіб, що там працюють, а ми вже задоволені і спокійні в своїй совісти і валимо особи нам противні, а з ними і орґанізації, не провіривши навіть фактів, а повіривши — злим язикам.

От така поведінка у нас практикується дуже часто. І чи диво, що люде споглядають одні на других як хижі звірі, що годі дійти до якогось спільного порозуміння, до обеднання наших сил.

А це все пусте. Бо брехня все вийде на верх. Можна пускати блахмана не знати як довго, а вкінці людям терпець урветься і пізнаються на брехунах.

В божім домі моляться і вороги і приятелі і однаково свічки купують і в одну пушку складають жертви. В храмі національнім мусять сходитися рівнож і вороги і приятелі і мусять вчитися взаїмно себе терпіти. Інакше розлетиться цілий храм.

Ратуймо отже свій храм, та гонім від себе лихі язики, що поширюють між нами сплетні і кидають калюмніями.

Павло Дурбак,
Ню Йорк, Н. Й.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Галактіон Чіпка.

Я ТАК ЛЮБЛЮ ТЕБЕ...

Присвячую Моїй — Не моїй К...

Я так люблю Тебе, єдина,
Що все за Тебе дав би:
Майно і кров — і що лиш маю,
До ніг Твоїх поклав би.

В безсонні ночі мрії мріяв,
В безлюдні дні молився,
Щоби немов фатаморґана —
Хоч образ Твій зявився.

Ти не прийшла... Щеміло серце
І біль давив як скеля.
Гей! Невловима Ти для мене,
Як ангел Ботічеля...

Гей! Невловима Ти для мене,
І нечутка на стони...
Ти гордо йдеш, а вколо люди
Все бють і бють поклони.

Твоя краса всіх полонила,
А неприступність тягне,
І кожний усмішки Твоєї,
Немов спасення прагне.

Мистці, політики, атлети
Довкола Тебе роєм,
Всі думають Тебе здобути
Пробоєм — чи... розбоєм.

А я?!... Здалека тільки блуджу,
Здалека сміх Твій чую,
І тільки в снах безповоротних
Уста Твої цілую.

Без Тебе в серці — вічна
[темінь,
А на душі понуро,
Без Тебе світ мені тюрмою,
Моя — Кандидатуро!

ЯК ПРАЦЮВАЛИ СЛАВНІ ЛЮДЕ?

Славні люде визначувалися і досі визначуються специяльними прикметами, при яких їм найліпше працюється. Так приміром **Сократові** ученики кажуть, що коли їх учитель став продумувати над якимсь питанням, стояв непорушно і то доти, поки не впав на розвязку того питання. Таксамо задумувався старий римський фільософ **Сенека** — але робив це у постелі і старанно прикритий, бо був малокровний. В постелі також залюбки роздумував релігійний реформатор **Кальвін**, італійський композитор **Росіні** й гуморист **Марк Твен. У постелі мав** теж найліпші музикальні помисли композитор (автор вальсів) Йоган **Штравс**. Він як клався спати, клав усе біля себе на нічнім столику нотний папір і олівець. Колиж одного дня, чи краще ночі, забув приготовити папір, а прийшов йому на думку якийсь творчий помисл, написав цей вальсовий помисл на пошевці. Ще нині переховується ця пошевка як дорога памятка. Славний норвежський письменник Кнут **Гамсун** написав богато своїх творів у постелі. Сам розказує, що коли після кілька годин спання збудився, тоді йому найкраще йшла праця. Мав також папір і олівець біля постелі і писав натще, а до цього привик іще з того часу, як був у біді і не мав навіть на свічку.

Богато славних людей працювало лише в ночі. Передовсім **Бальзак**, який вставав опівночі і писав аж до рана. Також французька письменниця **Жорж Занд** (авторка „Малої Фадети") займалася вечером дітьми, а щойно як заснули, сиділа при столі і писала аж до ранку. Подібно кардинал **Рішелье**, який спав кілька годин по вечері а потім працював аж до рана, до сніданку. Потім знову клався спочати. **Толстой** в останніх літах життя міг працювати лише при замкнених вікнах і при світлі двох свічок. **Достоєвський** також працював найрадше при світлі свічок.

Цікава була навичка німецького поета-драматурґа **Шілера**. Він творив свої драми вночі — зївши передтим зогниле яблоко, яких мусів усе мати богато на столі. **Гетому** все недобре робилося, коли приступив до Шілерового стола. Ґете сам усі свої твори диктував, ходячи по кімнаті з руками заложеними на спину. Зате чоловіком який умів працювати всюди, в Римі, на воєннім полі, дома і в полі, був **Юлій Цезар**. Йому в праці не перешкаджало навіть, коли було при цьому Бог зна скільки присутних людей. Також драматурґ **Ібзен** був зовсім незалежний від окруження. Вкінці нагороджена Ноблевою нагородою **Ґрація Деледа**, сицилійська письменниця, не потребує якихсь спеціяльних обставин, щоби творити. З найбільшою точністю пише щодня три години, а щойно потім посвячується звичайним заняттям.

РЕКОРДИ.

Рекорд доброго господаря у власній хаті побив теперішній президент Франці, Думерґ, який Сильвестрову ніч провів у своїй палаті самотно, не маючи змоги ні піти між знайомих, ні їх приймати в себе. Цю вістку подав до преси один із його приятелів, який запросивши його на спільного Сильвестра дістав відповідь від Думерґа, що він сидить у хаті і в 10-ій год. іде спати, бо весь його персонал аж до останнього служачого включно йде до міста зустрічати Новий Рік, а він не може лишити хати самої. Злодії, які довідались про це із преси, мусіли скреготати зубами, що пропустили таку рідку нагоду відвідати самотного президента в його палаті.

Муссоліні, який минулого року ще не вмів вести розмови анґлійською мовою і мусів уживати перекладчиків, за рік вивчив її настільки, що розмовляв сам на політичні теми з одним анґлійським дипльоматом, який повідомляє про це.

У Римі істнує нова крамниця з такою вивіскою: „Письменники для прилюдного та приватного вжитку. Полагоджуємо тут листи в усіх італійських діялектах. Спеціяліст для служниць, що хотять писати багато ніжних листів. Пишемо щирі або мелянхолійні освідчини в коханні і листи з докорами до невірних мужів. Любовні листи (палкі та спокійніші) для інфантеристів і кавалеристів. Анонімні листи коштують половину".

Рекорд материнства здобула Росіянка Войнович у Самайлі на Сибірі. За сім літ подружа вона мала тричі близнюків і раз трійняків.

Виходить із останніх звісток, що сестра Вільгельма II., бувша княжна Вікторія Шавмбурґ-Ліппе, зробила рекордово щасливе подружа: її молодий муж, небесна російська птаха, Зубков, що поважно розбився недавно на мотоциклетці, перевезений до санаторії, де лічиться від нахилу до алькоголю та кокаїни.

Суддя (до обвинуваченого): Чи ви жонаті? Кого маєте?
Обвинувачений: Жінку.
Суддя: Чи ви бачили, щоби хто взяв собі мужчину?!
Обвинувачений: Так.
Суддя: Так хтож це?
Обвинувачений: Моя сестра!

ФАШИСТІВСЬКІ РЕФОРМИ В ШКОЛІ.

Реформаторська праця фашистів була би неповна, колиб не розтягалася також на школу. Муссоліні свою реформаторську енерґію виладував на полі шкільництва так, що насамперед **звільнено чотири тисячі вчителів**, які були знані як протифашисти, або лише з фашистівської точки погляду були підозрілі. Батькам дітей, обовязаних до школи, кладено на серце, **щоби всі діти носили чорні сорочки**: Тому, що той зазив до добровільної охоти батьків не дописав, то від початку нового шкільного року видано розпорядок, що **всі діти обовязково мусять носити чорні сорочки. Такі діти, яких батьки за Муссолінієвого режіму були увязнені або вбиті, мусітимуть носити чорні сорочки, або покинути школу.** Як лише діти входять до кляси, **мусять образ Муссолінія** (що висить у кождій клясі) **поздоровити фашистівським привітом.** На початку науки всі діти встають і мовлять шкільну молитву, яка кінчиться словами: „Бог охоронить життя і здоровля нашого Дуче". Найзавзятішим прихильником фашистівської шкільної реформи є колишній **учитель Маріні**, який визначився також як орґанізатор товариств проти тих, що поборюють фашизм. Умів звернути на себе увагу Муссоліні тим, що перший ввів у школі обовязок носити **чорні сорочки — як складову часть одностроју. За те йменовано його ґенеральним управителем медіолянських шкіл.** Уже як управитель розіслав недавно до всіх медіолянських шкіл обіжник, у якім першим обовязком кождого італійського вчителя називає, **щоби школяр запізнався з „великими ділами й учинками фашистівського режіму".** Щоби влекшити вчителям це завдання, **уложив сам Маріні оду до фашизму.** Оду цю мають учителі так довго диктувати школярам, аж діти навчаться її на память. Може тепер уже настане хвиля (що то її скорий прихід пророкував медіолянський ґувернер Беліні на конференції учителів), коли то всі діти надягнуть чорні сорочки добровільно, без примусу.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ЯК МИ ПОМАГАЄМО СТАРОМУ КРАЄВИ.

БЕЙОН, Н. ДЖ.

На Рідну Школу.

Комітетом співацького товариства „Боян" на вечері, що відбулася 29. січня с. р., зібрано на Рідну Школу 19 дол. 25 цнт., які вислано до Обєднання.

АЛЕНТАВН, ПА.

Коляда на Рідну Школу.

Через простір безмежного моря дійшов до нас голос про невідрадний стан української школи в ріднім краю. Ми почули той голос і відгукнулися. На Різдвяних святах при вечері у громадян Василя і Катерини Яреми заколядувати 18 долярів, які вислали до Обєднання на Рідну Школу. Жертвували по 1 дол.: Михайло Гуцуляк, Дмитро Рудакевич, Іван Рудакевич, Григорій Біленький, Лев Хома, Іван Білан, Василь Ярема, Марія Кулик, Роман Бойко, Михайло Павлюк, Дмитро Гуменюк, Адам Семенюк, Михайло Костів, Василь Корналь, Іван Чопик; по 50 ц.: Мик. Бабуляк, Григ. Пипюк, Іван Маркевич, Мих. Гіцяк.

ДЕТРОЙТ, МИШ.

З коляди на Рідний Край.

Засилаю з нашої громади до Обєднання $110, з котрої суми $100 з коляди, а $10 з каси Т-ва Запорожська Січ, від. 75, У. Н. С., як членську вкладку на рік 1928. до Т-ва „Просвіта" у Львові.

Коляда має бути розділена так: 50 дол. жертвам повені, 30 дол. на Рідну Школу, 10 дол. на Сиротинець У. Н. С., 10 дол. інвалідам.

Коляду збирали: Члени тов. Запорожська Січ, Т. Ґураль, П. Даньчишин, М. Присташ, І. Космина, С. Дідула, А. Ґерич, І. Комаринський.

Коляду зложили слідуючі по 3 дол.: Д. Копиків, Й. Масляк; по $2.50: А. Доровський; по $2: М. Польовий, Н. Поглод, О. Буката, Ю. Поглод, С. Савран, А. Фелько, М. Заблоцький, Г. Маланяк, М. Золоторович, І. Шкільник, М. Присташ, І. Коминарський, А. Комаринський, Т. Ґураль, В. Шевчик, І. Ткачик, В. Візничак, О. Зелінський, І. Яворський, О. Черевешко, Ст. Франків, Н. Дворчин, І. Космина, А. Ґерич, Ст. Михайлюк, К. Козлов, Ст. Дідула, Д. Косар, І. Ягнич, Ю. Зварич, В. Копій, В. Чорній, В. Плукар, А. Горбаль, І. Горбаль, І. Горбаль стар., Ан. Горбаль, С. Демкович, Т. Танячик, Д. Базилевич, І. Цап, Д. Крепко, К. Команович, І. Фариник, А. Чмир, І. Вербіцький, М. Войтов, В. Сідий, В. Ґураль, Ф. Кріль, Дз. Алабінський, А. Покровський, В. Войснес, В. Шевчук, В. Чмир, О. Зданкевич, М. Худа, Т. Петрик, В. Коваль, Й. Шкільник, Д. Мужичок, Й. Шиптак, І. Тибінька, П. Діжа, Н. Надорожний, П. Маринський; по 50 цнт.: І. Кобасяр, С. Филипюк, Д. Пеляк, Й. Світай, М. Коломи, І. Худий, М. Маланяк, Ю. Фліс, І. Нагорняк; І. Смит 25 ц. — Разом $91.75.

З відділу 75. ходили колядувати слідуючі діти: Д. Михайлюк, А. Михайлюк, Ст. Зданькевич, К. Космина, П. Каменецький, К. Дідула, В. Маланяк. Коляду зложили по $1: С. Дідула, М. Золоторович, П. Сорока, Ів. Форись, П. Чойліба, Г. Маланяк, Пладинський, Опаляк, В. Вілінський, П. Пошивак, В. Самотіс, Ів. Свісінський, Шеремета, С. Савран, А. Козаченко, М. Зелінська, Н. Поглод; по 50 цнт.: Д. Косар, А. Ґерич, К. Копиків, І. Ковальський, І. Космина, Й. Токаж, П. Даньчишин, Н. Дворчин, М. Мариняк, О. Зданкевич, Т. Петрик, Ст. Стельмах, Ст. Можичук, Синисак, О. Романьчук, Медвідь, О. Буката, Васюник, В. Оваста, Г. Волощук, М. Присташ, І. Слупецький, А. Маланяк, Ст. Михайлюк, Т. Ґураль, М. Наславський; по 25 центів: Ст. Франків, І. Ягнич, С. Антошко, Д. Пігорко, П. Макарій, І. Борищак, Д. Тобез, П. Д., І. Комаринський, Й. Шиптак, В. Циган, Н. Н., Волощук, П. Діжа. — Разом діти заколядували $33. Старші заколядували $91.75. Разом $124.75. Авта для старших і для дітей $14.50, посилка 25 ц.; решту заслано до краю через Обєднаннє.

Уряд тов. З. Січи, від. 75. У. Н. Союза, складає щиру подяку жертводавцям і колядникам, як старшим так і дітям за їх труд.

Мих. Присташ.

АМСТЕРДАМ, Н. Й.

Коляда на Рідну Школу.

В нашій громаді заколядовано $60.25 і призначено на Рідну Школу в Галичині. Колядою занялися громадяне, як належиться. В Рактон і на Мілтон: Іг. Бабак, В. Михалюк, Т. Сюрко; на Коркгил: Ст. Цюпка, І. Польовий, Й. Юркивіч, Н. Вільчинський; по фармах: Ст. Цюпка, Н. Косован і В. Года.

Клояду зложили слідуючі: М. Мельничук $5; С. Сійдел $3; по $2: І. Дух, В. Михалюк, К. Гнип; по $1: І. Бабак, Т. Сюрко, Ю. Грицай, В. Чучман, П. Коніцький, Ю. Варшона, Г. Ференц, Ст. Федишин, І. Михальчишин, Г. Медвідь, Ст. Коніцький, І. Малюкевич, В. Трофим, Т. Пушкар, П. Кожух, І. Кожух, П. Дворянин, Д. Бодак, О. Базарніцький, Д. Митолінський, Т. Вітковський, А. Гулик, Й. Руцький, Й. Лойка, І. Бленковський, П. Петришин, Н. Косован, Ст. Цюпка, Й. Юркевич, Н. Вільчинський, Ст. Комарянський, К. Орищин, Й. Базарніцький, І. Макаровський, П. Леміщка, В. Ференц, М. Тарнавський, П. Пех, І. Каша, Ст. Сивик, М. Сивик, М. Криховець; по 50 цнт.: П. Парій; П. Підлиський, О. Калюга, В. Вовнянка, Т. Шаян, Д. Підлиський, П. Полохач, В. Перець; по 25 цнт.: М. Кухарук. Ґроші вислано до Обєднання.

Т. Сюрко.

ДЕЩО ПРО БЕСАРАБІЮ.

Італійська ратифікація паризького договору в справі признання Бесарабії Румунії звернула знову увагу світу на цю країну. А сталася ця ратифікація, між иншим, наслідком большевицької заграничної „політики", себто поширювання більшовизму в инших державах, отже і в Італії. Бесарабія країна дуже богата, головно збіжем (пшеницею), але має теж кілька більших міст. Найбільшим містом у Бесарабії є **Кишинів**, що за російської влади був осідком ґубернатора, численних цивільних, духовних і військових властей. Урядництво додавало Кишиневу характеру російського міста. Вулиці в Кишиневі широкі, але доми в більшости партерові. В середині міста серед великого саду є собор, побудований у новітнім стилю, з позолочуваними банями. Передмістя замешкані Жидами, які мають у своїх руках усю торговлю. Із 200.000 — 300.000 мешканців Кишинева більшість є жидівська. В поріччі ріки Дністра є більше місто **Хотинь** (35.000 мешканців), **Сорока** (35.000 мешканців), **Тігіна** (передтим **Бендери**, 50.000 мешканців) і **Цетатеа Альба** (передше **Акерман** 55.000 мешканців). Всі ті міста в давніших часах були важнішими. Твердим горіхом для центральних держав підчас війни було місто Хотинь. На південь від Сороки лежить місто **Балта** (40.000 мешканців). Більші міські осередки витворилися при дунайськім гирлі. Є то **Ізмаїл** (45.000 мешк.), а проти **Галацу** пристань **Рені**, що є важним торговельним узлом для південної Бесарабії. На північ від Ізмалу є місто Болград, що є осередком Болгар.

Читайте українські книжки і ґазети, бо часте читанне веде до просвіти. А просвіта — се сила. — Пишіть по найновійший цінник книжок.

ВАВИЛОНЦІ — БАТЬКИ ПИВА.

Старинні Вавилонці вже 6 тисяч літ тому назад пристрасно пили пиво. Від них навчилися робити пиво й инші народи. Із архівів королівських і церковних посілостей, які найдено при розкопках, довідуємося, що вже з кінцем **пятого століття** правильно передавано з королівських магазинів означену скількість ячменю і ячмінного солоду управителеві „пиварні" себто бровару для виробу ріжних родів пива. З тих самих часів доховались „броварні книги" директорів броварів; в книжках тих директори здавали рахунки з перерібки сирівців. Попри дактилеве вино пиво було одиноким алькогольним напитком старинних Вавилонців. **Вино з винограду** спроваджують з заграниці, але то був люксусовий напиток „великих панів". Зате збан пива можна було бачити таксамо на столі короля як і робітника. Пиво належало до життєвих конечностей. Пиво було плинною частиною щоденної поживи. Платні і нагороди виплачувано вчасти пивом. І так, робітники діставали денно одну міру пива, ліпше плачені робітники-спеціялісти дві міри, а урядовці й „академічно" образовані три до пять мір пива. Старовавилонське пиво инакше як усі роди пива инших старинних народів. А саме ріжнилося воно тим, що для виробу його вживали солоду і ще один або два роди сирівця. Старинні вавилонські броварники ставили сухий солод на запас. З солоду і сирівця робили ясні „пивні хліби", а з них фабрикували ясне пиво. Робили теж „припікані пивні хліби", а з них виробляли темно-брунатне пиво. Чи для кисненння вживали дріжджів, не знаємо. Звичайно як пиво скінчило киснути, пили його як молоде пиво. Але Вавилонці мали теж складове пиво; наповняли пивом величезні бочки, які закопували в землі в пивницях. Тут іще раз пиво перекисало, а тоді переховували його в добре запечатаних збанках, по 2—5 мір. Таке пиво пили при святочних нагодах, на пирах. Були також **„мішані пива"**, до яких уживали екстракту (витягу) солоду змішаного з водою. Таке пиво можна було зараз пити, як молоде. Взагалі у вавилонських документах є записаних **16 ріжних родів пива**, з тих більшість то були спеціяльні пива, які зявлялись на столі лише у свята. У старовавилонських домах вдоволялися „звичайним ячмінним пивом", „чорним пивом", „добрим чорним пивом" і „прімапивом". При столі пили пиво з високих чаш або плоских горняток. Для пиття мусіли пиво перепустити через цідилко, через полотно, щоби не було в ньому зернят ячменю і кришок „пивного хліба". Одначе добрі пияки тягли пиво довгими рурками травки просто зі збана. Таким способом пити пиво навчилися від Вавилонців і инші старинні народи. Так пили пиво також ґерманські народи над **Чорним** морем. Пізніше стали Вавилонці робити пиво з хмелю, а від них навчилися цього й инші народи.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ